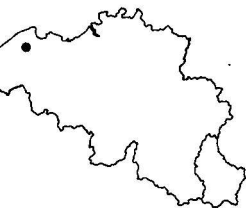

EEN NIEUWBOUW-IJSKELDER VOOR VLEERMUIZEN

Franky Bonne

De Belgische provincie West-Vlaanderen is op het vlak van de natuur niet zo'n hoogvlieger. Alleen de kuststrook en de bosrijke streek ten zuiden van Brugge (het Houtland) hebben voor de natuurliefhebber nog wat te bieden. In het Houtland bevinden zich nog heel wat kasteeldomeinen met een bijbehorend kasteelpark waarin vaak oude bomen staan en waar we in veel gevallen in de buurt van de vijver een ijskelder aantreffen. De medewerkers van de Vleermuizenwerkgroep West-Vlaanderen bezoeken elke winter een dertigtal van deze ijskelders. In enkele ervan worden geregeld meer dan dertig overwinterende vleermuizen geteld.

Dat oude ijskelders in trek zijn bij de vleermuizen wisten we al langer. Men kan zich echter afvragen wat de mogelijkheden zijn van nieuwbouwobjecten als vleermuisoverwinteringsplaats. Die vraag kon beantwoord worden toen in

1993 het volgende project gelanceerd werd. In een klein privé-bos, een populierenbos met ondergroei van vlier, zomereik en zwarte els, zou een volledig nieuwe ijskelder gebouwd worden. Het bosje ligt in de gemeente Beernem, vlakbij het provinciaal domein Bulskampveld dat het grootste bosgebied van de provincie vormt. De dichtstbijzijnde gekende ijskelders liggen op een drietal kilometer hier vandaan.

De overwelving van de toegang van de nieuwe ijskelder wordt gemetseld, september 1993. Foto Bernard Verplancke

Drank en idealisme

Begin 1993 werden de plannen getekend, een bouwvergunning aangevraagd, subsidies bij de Stichting Leefmilieu aangevraagd en verkregen en materialen aangekocht. De belangrijkste benodigheden waren een grote hoeveelheid bakstenen, cement, een berg aarde, wat drank om de dorstigen te laven en vooral een flinke dosis idealisme. De uitvoerders van het werk waren een tiental actieve leden van de plaatselijke natuurvereniging de Gaspeldoorn. In de lokale pers genoot het unieke project grote belangstelling.

Begin augustus 1993 werd met de bouw begonnen. Het bouwwerk zou bestaan uit een overwelfde gang van vier meter lang en daarop aansluitend een ronde kamer met een doorsnede van drie meter. De moeilijkste klus zou ongetwijfeld de bakstenen koepel en de overwelfing van de gang worden. De kelder zou 2 tot 2,5 meter hoog worden. Na het gieten van de funderingen werden de eerste vijf baksteenlagen gelegd door een professionele metselaar. Daarna hadden we gezien hoe het moest. De rest werd dan ook gebouwd door mensen zonder enige metsel-ervaring, inclusief het moeilijke koepelwerk.

Probleemloos

Het metselen van de koepel gebeurde als volgt. Nadat de buitenomtrek van de ijskelder tot op een hoogte van ongeveer 1,20 meter was opgebouwd, werd de ronde kamer volledig opgevuld met aarde. Deze aarde werd gehaald uit een amfibieënpool die tegelijkertijd gegraven werd. De aarde werd goed aangestampd en kreeg de bolle vorm van de koepel. Daarna werden de bakstenen er een voor een op geplaatst en werd de koepel gemetseld. Nadat het geheel een paar dagen gedroogd had, werd de aarde er probleemloos onderuit gehaald. Zij werd later gebruikt voor de deklaag boven op de ijskelder.

Om de overwelfing van de gang te maken werd niet met aarde gewerkt, maar met een ondersteuning van plastic golfplaten. Eind september 1993 was het metselwerk af. De constructie kon nu drogen. Enkele weken later werd al begonnen met het bedekken met aarde. Dit kon echter niet voltooid worden voor de winter. De definitieve afwerking gebeurde pas in de zomer van 1994. De ijskelder werd bedekt met een halve meter dikke laag aarde. Er werden een buiten- en een binnendeur geplaatst,

beiden uiteraard voorzien van een invliegopening. Onderaan de deur werd ook een kleine toegang voor amfibieën gemaakt. In de ijskelder werden vele spleten en voegen uitgekapt om de toekomstige gasten voldoende schuilgelegenheid te geven.

Vocht en rust

Tijdens de winter van 1994-95 konden we een eerste evaluatie maken. Tot onze voldoening konden we vaststellen dat de temperatuur er zeer goed was en de vochtigheid hoog, er hingen waterdruppels aan de muren. Ook de rust was perfect, want de eigenaar en bouwheer, de heer Bernard Verplancke, komt nooit in de kelder. Het vertrouwen was dan ook groot dat binnen enkele jaren al de eerste vleermuizen hun weg naar de ijskelder zouden vinden.

Tijdens de daaropvolgende winter (1995-96) deden we een routinecontrole van de kelder. Groot was de verbazing (en de vreugde) toen we reeds twee overwinterende vleermuizen aantroffen. Het betrof twee exemplaren van de gewone grootoorvleermuis *Plecotus auritus*. Al na de tweede winter dat het object 'vleermuisklaar' was, hadden de diertjes de weg gevonden!

In de winter van 1996-97 deden ze er nog een schepje bovenop: drie grootoorvleermuizen brachten er veilig de winter door. We hebben dus kunnen vaststellen dat grootoorvleermuizen de eerste pioniers van deze nieuwe plaats waren. Intussen blijven we hoopvol wachten op de komst van andere soorten. In de omgeving overwinteren in elk geval nog baardvleermuis *Myotis mystacinus*, Brandts vleermuis *Myotis brandtii*, watervleermuis *Myotis daubentonii* en franjestaart *Myotis nattereri*. Gezien de goede klimatologische omstandigheden in de ijskelder, de aanwezigheid van veel spleten en de nabijheid van een goed zomerbiotop, rekenen we in de toekomst zeker op een tiental vleermuizen die hier hun intrek nemen.

Franky Bonne, Wellingstraat 83,
8730 Beernem, tel. 050-780791 (B)